

Такризи

мукарризи расмӣ ба диссертатсияи Табаров Нурулло Сафаралиевич дар мавзуи «Чанбаҳои педагогии ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавонон дар муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.05 - Назария, методика ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ-иҷтимоӣ (13.00.05.03 - Педагогикаи иҷтимоӣ ва худшиносӣ)

Мутобикати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Мавзӯ, мундариҷа ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ 13.00.05 – Назария, методика ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ-иҷтимоӣ (13.00.05.03 - Педагогикаи иҷтимоӣ ва худшиносӣ) аз ҷумла, ба банди 5 – Сифати ташкили ҷорабиниҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ (технология ва усулҳои баҳодихии сифати фаъолияти иҷтимоӣ педагогӣ; меёриҳо, нишондиҳандаҳо, нишондиҳандаҳои баҳодихии сифати фаъолияти иҷтимоӣ-фарҳангӣ ва иҷтимоӣ педагогӣ; мониторинги сифати фаъолияти ҷорабиниҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ), ба банди 6 – Ташкили роҳҳои самараноки хадамоти таҳсилотӣ ва коркарди моделҳои навини ташкилӣ ва технологияҳои муосири таълим, тарбия ва рушди шахсият; арзёбии фаъолияти кормандони соҳаи маориф ва фаъолияти иҷтимоӣ-фарҳангӣ мувофиқат мекунад.

Мубрами мавзуи таҳқиқот. Таҳқиқоти диссертатсионии Табаров Нурулло Сафаралиевич ба яке аз масъалаҳои муҳимме, ки аҳли ҷомеаи имрӯзаро нигарон кардааст, яъне ба ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавонон бахшида шудааст. Тавре ки муаллифи диссертатсия қайд мекунад, ҷавонон, ки қишри асосӣ ва ояндаи ҷомеа махсуб меёбанд, таъсири омилҳои гуногун ба онҳо бештар мерасад. Дар бисёр ҳолат мушкилот ва талаботи ҷавонро наметавон ба раванди таълим бартараф кард. Аз ин лиҳоз, барои ташаккул додани шахсияти муосир баҳри дарёфти маъноӣ ҳаёт, арзишҳои фарҳангӣ, маънавӣ-ахлоқӣ ва зеҳнӣ-эҷодӣ мусоидат намудан зарур аст.

Асосҳои олами ботинии фарҳангии ҷавонон аз оила манша гирифта, сипас низоми муассисаҳои таълимӣ-тарбиявӣ ва иҷтимоӣ-фарҳангӣ идомабахши ин раванд мегарданд.

Мисли дигар муассисаҳои таълимию тарбиявӣ нақши муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ дар тарбияи маънавӣ-ахлоқии ҷавонон ва густариш додани арзишҳои миллию шахсии онҳо бағоят калон мебошад.

Муаллиф дар диссертатсия нақши муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангиро дар ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавонон ба таври шоиста нишон дода, муҳимму зарурӣ будани масъалаи мазкурро ҷиҳати рушду нумуи давлатдорӣ тоҷикон ва дар фазои амну ором ғаёлият кардани аҳли ҷомеа ро баррасӣ кардааст.

Навгониҳои илмӣ таҳқиқотро Н.С. Табаров чунин зикр кардааст:

- ҷанбаҳои педагогӣ муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ, ки ба рушди арзишҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавонон нигаронида шудаанд, муфассал муайян ва таҳлил карда шуданд;
- ҷанбаҳои самараноки ғаёлияти муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ дар самти тарбияи маънавӣ-ахлоқии ҷавонон аз ҷиҳати илмӣ асоснок карда шуданд;
- илмӣ собит гардид, ки ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавонон дар муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ барои ояндаи ҷомеаи тоҷикон муҳим арзёбӣ мегардад;
- илмӣ ошкор гардид, ки ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавонон дар муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ баҳри инкишофи тафаккури миллӣ, ҳудогоҳӣ, ҳештаншиносӣ, ғурури миллӣ, салоҳияти касбӣ, интиҳоби роҳи дурусти зиндагӣ, эҳтиром ба арзишҳои миллию давлатӣ ва амсоли инҳо заминаи мусоид фароҳам меорад;
- натиҷаҳои аз таҳқиқот ба даст омада донишҳои илмӣ-назариявӣ ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавононро дар муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ вусъат медиҳанд;
- корҳои озмоишӣ-таҳлилӣ собит намуданд, ки муассисаҳои фарҳангӣ иқтидори бузурги тарбиявӣ дошта, талаботи маънавӣ, ахлоқӣ ва маърифатӣ ҷавононро ба воситаи ҷорабиниҳо, ки дар онҳо анъана, урфу одат ва суннатҳои миллӣ истифода мегарданд, қонеъ мегардонанд.

Дар ҳақиқат, натиҷаҳои таҳқиқот ҳамон вақт арзишманд мегарданд, агар зарурати ташаккули низом ва амсилаи педагогӣ ҷиҳати тарбияи ҷавонон дуруст ба роҳ монда шавад. Ва муаллиф тавонистааст, ки ба воситаи таҷрибаи педагогӣ ва ғаёлияти иҷтимоӣ-фарҳангии худ, ҷанбаҳои муҳими ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавононро дар муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ ба андозаи лозимӣ нишон диҳад.

Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқотро муаллиф ба манбаъҳои таърихӣ асос ёфтани натиҷаҳо ва хулосаҳо оид ба ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавонон дар муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ ва дар маҷаллаҳои илмӣ нашр гардидани мақолаҳои илмӣ шарҳ медиҳад.

Аз мундариҷаи диссертатсия бармеояд, ки докторант - Н.С. Табаров дар конференсияҳои сатҳи байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ бо

маърузаҳои пурмухтавои худ, иштирок намуда, натиҷаҳои таҳқиқотро баррасӣ кардааст.

Илова ба ин, муаллифи диссертатсия дар чорабиниҳои гуногуни муассисаҳои фарҳангӣ иштирок намуда, корҳои озмоишии худро ба анҷом расонидааст. Ва ошкор кардааст, ки муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ дорои иқтидори бузурги педагогӣ буда, метавонанд дар ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавонон нақши муассир дошта бошанд.

Бояд қайд кард, ки Табаров Нурулло Сафаралиевич аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқотро низ то андозаи лозимӣ нишон додааст. Докторант қайд мекунад, ки натиҷаҳои таҳқиқот, ки дар асоси гузаронидани корҳои озмоишӣ дар муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ ба даст омадаанд, барои муассиртар ба роҳ мондани раванди тарбияи маънавӣ-ахлоқии ҷавонон дар фаъолияти минбаъдаи ин муассисаҳо заминаи мусоид фароҳам меоранд.

Бояд зикр кард, ки раванди ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавонон дар муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ, ки аз ҳолату омилҳои дохилӣ ва берунӣ ба мисли, дастгирии ташаббусҳои ҷавонон, фарҳанги муошират, малакаҳои эҷодӣ, завқи зебоиҷисандӣ, истифодаи асарҳои санъат, намоиши китобу мусаввараҳо ва амсоли инҳо вобастагии калон доранд, ҳислати назариявӣ ва амалӣ дошта, муайяну ошкор кардани мавқеи онҳо муҳим арзёбӣ мегардад.

Иловатан бояд қайд кард, ки раванди тарбияи маънавӣ-ахлоқии ҷавонон дар муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ, ки ҳосияту хусусиятҳои худро доро мебошад ва табиати ташаккули шахсияти созанда, ободкор ва суботкорро дорад, аз ҷиҳати мазмун аз фаъолияти меҳнатӣ ва таълимӣ фарқ мекунад.

Аҳамияти амалии таҳқиқотро муаллиф дар асоси гузаронидани корҳои таҳлилий-озмоишӣ дар муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ баррасӣ сохта, мақсаднок ва самаранок раванди тарбияи маънавӣ-ахлоқии ҷавононро дар муассисаҳои мазкур ошкор намудааст. Хулосаҳо ва тавсияҳое, ки аз натиҷаи таҳқиқот ба даст омадаанд, онҳоро педагогон ва мутахассисон дар ҳаргуна муассисаҳои таълимию тарбиявӣ мавриди истифода қарор дода метавонанд. Раванди тарбияи маънавӣ-ахлоқӣ дар муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ ҷавононро барои ҳифзу нигоҳдории фарҳангӣ милли ва рӯй овардан ба он роҳнамоӣ месозанд.

Дар таҷрибаи амалии муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ усулҳо, роҳҳо ва технологияҳои гуногуни педагогӣ мавҷуданд, ки ба ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавонон мусоидат мекунанд. Аз натиҷаи

таҳқиқоти гузаронидашудаи Табаров Нурулло Сафаралиевич метавонанд, педагогҳо ва ташкилкунандагони чорабиниҳои фарҳангӣ дар дилхоҳ муассисаҳо ҷиҳати пурмазмун ва таъсирбахш гардидани чорабиниҳо истифода намоянд.

Шиносоӣ бо диссертатсияи Табаров Нурулло Сафаралиевич имконият медиҳад, то чунин хулоса намоем, ки натиҷаҳои аз раванди паҷуҳиш дар муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ ба даст омада захираи арзишманд ҳам дар назария ва ҳам дар амалияи муассисаҳои мазкур ҷиҳати боз ҳам кавитар намудани фаъолияти иҷтимоӣ-фарҳангӣ мусоидат мекунанд.

Наشري натиҷаҳои диссертатсия дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ.

Аз натиҷаҳои асосии диссертатсия як монография ва 29 мақолаҳои илмӣ ба таъб расидааст, ки 16 - тои он дар маҷаллаҳои сатҳи тақризшавандаи Комиссияи олии атестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон рӯи ҷоп омадаанд.

Инчунин, натиҷаҳои таҳқиқот дар конференсияҳо ва семинарҳои илмӣ, амалӣ ва назариявии сатҳи байналмилалӣ ҷумҳуриявӣ мавриди истифода қарор дода шудаанд (2020-2025).

Сохтори диссертатсия. Диссертатсия аз муқаддима, 5 боб, 15 фасл, хулосаи боби якум, дуюм, сеюм, чорум ва панҷум, хулосаи умумӣ, сарчашмаҳо ва адабиёти истифодашуда иборат мебошад. Мухтавои диссертатсия аз 351 саҳифаи ҷопи компютерӣ иборат буда, дар он 15 ҷадвал, 11 диаграмма ва 7 нақшаю расмҳо мавҷуд аст. Рӯйхати адабиёти истифодашуда 403 номгӯй ва сарчашмаҳо дар бар мегирад.

Дар муқаддимаи кори диссертатсионӣ муҳимият ва моҳияти мавзӯи таҳқиқот ва сатҳи омӯзиши он, асосҳои назариявӣю методологӣ, аҳамияти назариявӣю амалӣ, нағзониҳои илмӣ асоснок карда шуда, фарзия, мақсаду вазифаҳо ва объекту предмети таҳқиқот муайян гардидаанд. Инчунин, марҳилаҳои тадқиқот мавриди барарсӣ қарор гирифта, мухтавои онҳо ошкор гардида, нуқтаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшаванда тартиб дода шудаанд. Тасвир ва амалисозии натиҷаҳои паҷуҳиш дар муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ ҳаҷми таҳқиқоти анҷомдодашударо собит менамояд.

Боби аввали диссертатсия «Проблемаҳои назарии сохтори муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ дар самти тарбияи маънавӣ-ахлоқии ҷавонон» ном гирифтааст, ки дар он вазъи ташкилу тақмили таҷдиди имрӯзаи муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ, моҳият ва хусусиятҳо ва нақши муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ дар тарбияи маънавӣ-ахлоқии ҷавонон нишон дода шудааст.

Дар ин қисмати диссертатсия муаллиф диққати худро ба асосҳои назарии сохтори муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ дар самти тарбияи маънавӣ-ахлоқии ҷавонон равона сохтааст. Ӯ чунин андеша дорад, ки фарҳанги халқи тоҷик қисми ҷудонопазири фарҳанги башарӣ буда, он дар робита ва баҳрабардорӣ аз ҳамдигар рушд меёбад. Ин алоқа ба фарҳанг, то чӣ андоза таъсир мерасонад, онро паҳш ё раванак медиҳад, аз рушди иқтисодиёти мамлакат ва маънавиёти мардум вобаста аст.

Ташкили шароит барои гузаронидани корҳои фарҳангӣ – фароғатӣ аз ҷониби муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ як қатор талабот дорад, аз ҷумла: мавҷуд будани сарчашмаи моддӣ-техникӣ ва захираҳои дохилӣ дар муҳити ноҳия ва ё шаҳр, инчунин мавҷуд будани мутахассисони таҳассуснок ва амсоли инҳо. Барои равшану возеҳ намудани ҳолату иқтидори муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ муҳимтараш он аст, ки ҷавононро ба корҳои фарҳангӣ-фароғатӣ, ки асоси тарбияи шахсиятро ба уҳда дорад, ҷалб намудан лозим аст.

Боби дуюми диссертатсия «Ташҳиси муҳити педагогии муассисаҳои фарҳангӣ дар самти тарбияи маънавӣ-ахлоқии ҷавонон» ном гирифтааст, ки дар он тавсифи мафҳумҳои арзиш, фарҳанг, маънавиёт ва ахлоқ дар асоси ҷанбаҳои педагогии муассисаҳои фарҳангӣ, муносибатҳои муосир ва таъсири омилҳои гуногун ба раванди ташаккули арзишҳои маънавӣ ахлоқии ҷавонон нишон дода шудааст.

Арзишҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавонон дар идеалҳо, талабот, орзуҳо ҳавас, меҳру муҳаббат, ки ҷанбаҳои инфиродӣ ва дастаҷамъона доранд, ифода меёбад.

Дар илми педагогика ва педагогикаи мардумии тоҷик омӯзишу таҳқиқи арзишҳо, фарҳанг, маънавиёт ва ахлоқ ҳанӯз аз солҳои пешин ба мушоҳида мерасанд. Дар осори худ, Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ, Саъдии Шерозӣ, Ҳофизии Шерозӣ, Абдурахмони Ҷомӣ, Умари Хайём, Бедил ва дигарон ба арзишҳои инсонӣ, фарҳанг, маънавиёт ва ахлоқ таваҷҷуҳи хоса зоҳир кардаанд.

Инчунин, дар бораи ин мафҳумҳо бисёр олимони ватанӣ ва хориҷӣ ба мисли Амиров Р., Сафаралиев Б., Латифзода Д., Қодиров Қ.Б., Хочаев Қ.Т., Холова И., Луфуллозода М., Шарифзода Ф., Наимов З., Сухомлинский В.А., Каменский Я.А., Макаренко А.С. асарҳои зиёд офаридаанд. Олимони нобурда сифатҳои арзишҳо, фарҳанг, маънавиёту ахлоқро дар таҳлили сохторҳои ҷаҳонӣ ва тамаддунҳои тағйирёбанда муайян сохта, нақши онҳоро дар ташаккули сифатҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавонон баррасӣ кардаанд. Ба қавли олимони дар боло зикр гардида эътиқод ва боварӣ дар тамоми давраи замони нигоҳдорандаи

арзишҳо, фарҳанг, маънавиёт ва ахлоқ мебошанд. Аз ин лиҳоз, барои омӯхтани маънавиёти ҷомеа, пеш аз ҳама, донистану дарки арзишҳо, фарҳанг, маънавиёт ва ахлоқ, ки асоси ҳаёти иҷтимоӣ маҳсуб меёбанд ва дар ин замина, тарбияи маънавӣ-ахлоқии ҷавононро ба роҳ мондан зарур аст.

Боби сеюми диссертатсия «Самтҳои афзалиятноки муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ дар ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавонон» ном гирифтааст, ки дар он урфу одат ва анъанаҳои миллӣ – омили муҳими ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавонон, омодаسازیи шароитҳои мусоиди педагогӣ ва таъмини эҳтиёҷоти фароғати ҷавонон дар муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ нишон дода шудааст.

Муаллифи диссертатсия дар ин қисмати қор урфу одат ва анъанаҳои миллиро, ки дар ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавонон нақши бориз доранд, баррасӣ кардааст. Дар ҳақиқат, урфу одат ва анъанаҳои миллӣ инсонро тамоми умр ҳамроҳӣ карда, зеро таъсири онҳо қарор дорад. Маҳз, бо тӯфайли урфу одатҳои мардумӣ хислатҳои шахсӣ аз хурдсолӣ ташаккул меёбанд.

Дар ҳаёти ҳар як халқу миллат урфу одат ва анъанаҳои миллӣ мавқеи муҳимро ишғол карда, дар таҳкими ҳамбастагӣ, якдилӣ, дастаҷамъӣ ва ягонагӣ мардумро ба ҳам меоранд. Инчунин, урфу одат ва анъанаҳои миллӣ ба таҳкими робитаҳои оилавӣ мусоидат карда, тамоми ҳешовандон ва он шахсони наздик ба оиларо гирди ҳам меоранд.

Бояд гуфт, ки дар байни ҳамаи ҷашну идҳои сершумори мардуми тоҷик ҷашни «Наврӯз», «Сада», «Меҳргон» ва «Тиргон», ки таърихи зиёда аз 6000 сола доранд, мавқеи хосаро касб кардаанд.

Ин ҷашнҳо шаклҳои анъанавии худро то ба ҳол нигоҳ дошта, руҳияи мардумро баланд бардошта, муносибатҳои нави ҷамъиятиро инъикос мекунанд.

Ҷашнҳои миллии «Наврӯз», «Сада», «Меҳргон» ва «Тиргон» дар таҳкими робитаҳои байни халқҳо, ки дар асоси эҳтироми ҳамдигар ва ғояҳои сулҳу ҳамсоҳгии нек ҷилвагар мешаванд, нақши муҳим доранд. Урфу одат ва анъанаҳои миллие, ки дар ин ҷашнҳо мавриди истифода қарор дода мешаванд ва пули фарҳангие, ки тамаддуни Шарқу Ғарбро дар заминаи табодули арзишҳои инсонӣ паҳн мекунанд, инъикос месозанд. Таҷлили ин ҷашнҳо маънои тасдиқи ҳамбастагии зиндагӣ бо табиат, шинохти пайванди ногузастанӣ байни эҷодкорӣ ва даврҳои табиӣ таҷдид, муносибати ғамхорона ва эҳтиромона ба сарчашмаҳои табиӣ ҳаётро дорад.

Боби чоруми диссертатсия *«Равандҳои педагогӣ ва технологияҳои ташаккули сифатҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавонон дар муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ»* ном гирифта, дар он усулҳои инноватсионӣ, роҳҳо, методҳои воситаҳои тарбия ва технологияи ташкилӣ-педагогии муассисаҳои фарҳангӣ ҳамчун омили ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавонон нишон дода шудааст.

Докторант - Табаров Нурулло Сафаралиевич дар ин қисмати кори худ, равандҳои педагогӣ ва технологияҳои ташаккули сифатҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавононро дар муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ баррасӣ сохта, усулҳо ва роҳҳои ҷадиди фаъолияти иҷтимоӣ-фарҳангиро шарҳ додааст. Мусаллам аст, ки фаъолияти фарҳангӣ-фароғатӣ танҳо дар он сурат тамошобинонро ба худ ҷалб месозад, ки ҷорабиниҳои омодагардидаи онҳо шавқовар ва диққатҷалбкунанда бошанд. Рисолати ҳар як муассисаи иҷтимоӣ-фарҳангӣ аз он иборат аст, ки бояд макони дӯстдоштаи ҷавонон, воҳурӣ бо дӯстон, шиносон ва самаранок гузаронидани вақти ҳолӣ бошад. Аз ин лиҳоз, проблемаи номбурда ҳамон вақт роҳи ҳалли худро меёбад, агар муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ аз роҳову усулҳои муосири фаъолият, яъне рӯ ба фаъолияти инноватсионӣ оранд.

Дар раванди ҷаҳонишавии тамаддунҳо баъзан забонҳо, урфу одатҳо ва анъанаҳо низ аз байн рафта истодаанд. Анъана то он замоне арзи ҳастӣ дорад, ки одамон баранда ва аз насл ба насл таҳвилдиҳандаи он бошанд. Анъана бояд ба дигарон омӯзонида шавад, то он аз байн наравад.

Анъана, урфу одат, забон, фарҳанг омилҳои мебошанд, ки ягон ҳалқият ё миллат бе инҳо вуҷуд дошта наметавонад. Муаррифгари ҳар як миллат ва давлат пеш аз ҳама забон, анъана, урфу одат ва фарҳанг мебошад. Бояд қайд кард, ки анъана инноватсияро инкор намекунад.

Алоқамандии анъанаро бо инноватсия чунин шарҳ додан мумкина аст, ки дар ин раванд чизҳо бо тарҳи замонавӣ, бо диди дигар ва сохти нав ба вуҷуд меоянд.

Боби панҷуми диссертатсия *«Гузаронидани корҳои озмоишӣ барои муайян кардани ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавонон дар муассисаҳои фарҳангӣ»* ном гирифта, дар он мукамалсозии раванди тарбия, амсилаю барномаи педагогӣ ва натиҷаҳои корҳои озмоишӣ аз муассисаҳои фарҳангӣ ҷихати муайян намудани ҷанбаҳои педагогии ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавонон нишон дода шудааст.

Дар ин қисмати диссертатсия муаллиф чунин қайд мекунад, ки масъалаи тарбияи маънавӣ-ахлоқии ҷавонон яке аз мушкилоти асосии

ҷомеаи муосир ба ҳисоб рафта, бартараф ва ҳаллу фасл кардани он бештар ба зиммаи муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ ва маориф вогузор карда шудааст.

Тарбияи маънавӣ-ахлоқӣ маҳаки асосии ташаккули сифатҳои шахс ба шумор рафта, ба рушди инкишофи арзишҳои ахлоқӣ, эстетикӣ, ҷаҳонбинӣ, шахрвандӣ, ватандӯстӣ, оилавӣ, нерӯи зехнӣ, ҳолати эмотсионӣ, ҷисмонӣ ва ҷаҳонбинӣ мусоидат мекунад.

Инчунин, дар ин қисмати кор Табаров Нурулло Сафаралиевич бо кадом тарзу усул гузаронидани корҳои озмоиширо баррасӣ сохтааст. Ва аз натиҷаи онҳо ҳулосаҳои зарурӣ баровардааст.

Дар корҳои озмоишӣ, ки муаллиф дар муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ гузаронидааст 601 нафар аз шаҳри Душанбе, ноҳияи Рӯдакӣ, инчунин барои муқоисаи сатҳи ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқӣ аз ноҳияҳои ҷануби кишвар ба мисли, ноҳияи Восеъ ва Ҳамадонӣ иштирок карданд. Аз онҳо 227 нафар гурӯҳи озмоишӣ, 223 нафар гурӯҳи назоратӣ ва 151 нафар кормандони муассисаҳои фарҳангӣ буданд. Синну соли иштирокчиёни ҷорабиниҳои озмоишӣ 17-28 соларо дар бар мегирифт, ки ташрифоварандагони доимии муассисаҳои фарҳангӣ буданд.

Пеш аз шурӯъ кардан ба корҳои озмоишӣ Н.С. Табаров дар аввал амсила ва барномаи педагогии ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавонон дар муассисаҳои фарҳангӣ омода ва таҳия сохтааст. Вай аз рӯйи онҳо бо истифода аз методҳои педагогӣ корҳои озмоишӣ худро шурӯъ намудааст.

Сатҳи ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавононро дар муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ муаллифи диссертатсия ба **сатҳи баланд, миёна ва паст** баҳогузорӣ намудааст.

Дар қисмати ҷамъбаст ва натиҷагирӣ аз раванди пажӯҳиш ҳулосаи ниҳони кор дарҷ гардидааст. Дар ин қисмат ишора гардидааст, ки дар шароити муосир зарурати таҳия ва татбиқи равишҳои нави муайян намудани афзалиятҳо ва принципҳои бунёдии тарбияи маънавӣ-ахлоқӣ пеш омадааст. Аз ин лиҳоз, ба ҳам пайвастанӣ стратегияю тартиби фаъолият ва дар ин замина, бавучуд овардани усулҳои ҳозиразамони кори фарҳангӣ бо дар назардошти иҷрои мақсаду вазифаҳои маърифатӣ ба манфиати кор хоҳад буд.

Татбиқи арзишҳои маънавӣ-ахлоқӣ дар муассисаҳои фарҳангӣ дар заминаи сифатҳои инсондӯстӣ, инсонгарой, тарзи муносибати хуб ва амсоли инҳо бояд сурат гирад.

Фароҳам овардани шароити фарҳангӣ-фарогатӣ ва ошкор намудани иқтидори ташкилӣ-педагогии он аз рушди фардии маънавӣ-ахлоқии ҳар як иштирокчӣ баҳо дода мешавад.

Дар қисмати чамъбасти Табаров Нурулло Сафаралиевич қайд мекунам, ки ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавонон дар муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ ин раванди мақсаднок дар асоси фароҳам овардани шароит баҳри амалисозии принципҳои озодии ҷаъолият, масъулият, инкишофи эҷод ва маҳорат мебошад.

Ҳамин тавр, метавон зикр кард, ки он вазифаҳое, ки диссертант дар назди худ гузошта буд, ба пуррагӣ ҳалли худро ёфтаанд.

Эродҳо оид ба таҳқиқоти диссертатсионӣ.

Таҳқиқоти диссертатсионии Табаров Нурулло Сафаралиевич мусбӣ арзёбӣ гардида, ҳамзамон ибрози чанд эроду тавсияҳоро зарур мешуморем:

1. Дар диссертатсия омилҳое, ки ба раванди тарбияи маънавӣ-ахлоқии ҷавонон дар муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ таъсир мерасонанд, нишон дода шудааст, вале ба таври кофӣ рафъи онҳо баррасӣ нагирадидааст. Хуб мешуд, муаллиф дар қисате, ки ин омилҳо дараҷа гардидаанд, диққати худро ба роҳҳои бартарафсозии онҳо равона месохт.
2. Дар диссертатсия амсила ва барномаи педагогии ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавонон дар муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ нишон дода шудааст, вале саволе пешӣ назар меояд: оё ин амсила ва барномаи педагогиро дар ҳамагуна муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ истифода намудан имкон дорад?
3. Хуб мешуд, агар докторант диққати худро ба вазъи муассисаҳои фарҳангии деҳотҷойҳо равона месохт. Зеро, то ҳол қариб ягон пажуҳишгар, ба вижа, дар бораи ҳолати муассисаҳои фарҳангии деҳотҷойҳо таҳқиқот нагузаронидааст.
4. Бо вучуди истифодаи васеи фикру андешаҳои олимони соҳаи педагогика ва истифодаи сарчашмаҳои гуногун, муаллиф на ҳамеша онҳоро мавриди таҳлили амиқ қарор додааст. Хуб мешуд, муаллиф ҳар як фикру мулоҳизаҳои олимони соҳа ва муҳаққиқонро дар ҷойҳои худ, ба таври пурра таҳлил мекард ва сипас ба дигар тарафи масъалаи баррасишанда диққатро равона месохт.
5. Ҳаҷҳои имлоӣ, услубӣ ва техникӣ дар матни диссертатсия ба назар мерасанд, ки дар ин бобат ба муаллиф ишораҳо ба хотири минбаъд ислоҳ кардани онҳо пешниҳод гардид.

Бояд қайд кард, ки эрод ва камбудихои зикргардида ба ҳеҷ маҷҳ ба кори диссертатсионӣ таъсири ҷиддӣ нарасонида, арзиши илмӣ онро коста намегардонанд.

Хулоса, таҳқиқоти мазкур кори мустақилона ба анҷомрасида ба шумор рафта, муаллиф онро дар сатҳи баланди илмӣ ва бо забони содаву фаҳмо омода намудааст. Инчунин, диссертатсияи Табаров Нурулло Сафаралиевич дорои арзиши баланди илмӣ буда, ҳолиғихои назариявиро дар самти тарбияи маънавӣ-ахлоқии ҷавонон дар муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ пурра месозад.

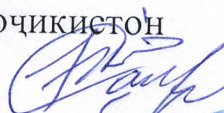
Автореферати диссертатсия мазмуни умумии таҳқиқотро фарогир буда, мантиқан дуруст таҳия шудааст. Дар автореферат натиҷаҳои асосии диссертатсия инъикос гардида, раванди корҳои озмоишӣ, натиҷаҳо ва хулосаҳои ба дастмада ба таври возеҳу равшан дарҷ ёфтаанд.

Бо дарназардошти далелҳои мазкур метавон хулоса кард, ки таҳқиқоти диссертатсионии Табаров Нурулло Сафаралиевич дар мавзӯи «Ҷанбаҳои педагогии ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқии ҷавонон дар муассисаҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ» ба талабот ва меъёрҳои Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, №267 тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.05 - Назария, методика ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ-иҷтимоӣ (13.00.05.03 - Педагогикаи иҷтимоӣ ва худшиносӣ) сазовор мебошад.

Муқарризи расмӣ:

Доктори илмҳои педагогӣ, профессори
кафедраи забони олмонии

Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон
ба номи Садриддин Айни

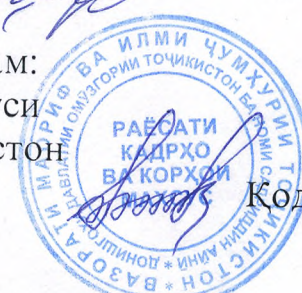
Сайфуллоев Х.Г.

Имзои Х.Г. Сайфуллоевро тасдиқ мекунам:

Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси

Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон

ба номи Садриддин Айни

Қодирзода С.

Маълумот барои тамос:

Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни.

Суроға: 734003, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ 121.

Телефон: +992(37) 224-13-83

Сомона: www.tgpu.tj